

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Вариги Данила Олеговича на тему «Інноваційна політика формування та розвитку підприємств в умовах глобалізаційних викликів», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»)

Актуальність теми

Сучасний етап розвитку національних економічних систем характеризується поглибленням глобалізаційних процесів, інтенсифікацією технологічних змін, цифровою трансформацією господарської діяльності та зростанням ролі інновацій як ключового чинника забезпечення конкурентоспроможності суб'єктів господарювання. У таких умовах особливої актуальності набувають питання формування ефективної інноваційної політики підприємств, яка забезпечує їх адаптацію до динамічного зовнішнього середовища, підвищення результативності функціонування та інтеграцію у глобальні інноваційні простори. Водночас загострення воєнних викликів, структурні диспропорції національної економіки та обмеженість ресурсного забезпечення зумовлюють необхідність переосмислення підходів до інноваційного розвитку підприємств як системного та багатовимірного процесу.

У сучасних умовах господарювання суттєво зростає значення комплексних механізмів управління інноваційною діяльністю підприємств, які повинні враховувати взаємозв'язки між економічними, інституційними та технологічними факторами розвитку. Формування інноваційної політики потребує застосування сучасного методологічного інструментарію, що дозволяє досліджувати підприємство як складну відкриту систему, здатну генерувати, адаптувати та впроваджувати інновації в умовах глобальної конкуренції та техноглобалізму. Особливого значення набуває інтеграція інноваційної політики у систему стратегічного управління підприємством, що забезпечує узгодженість

довгострокових цілей розвитку, ресурсного потенціалу та інноваційних можливостей .

Розвиток наукових досліджень у сфері інноваційної діяльності підприємств сприяє формуванню нових концептуальних підходів до забезпечення їх економічного зростання, підвищення ефективності використання ресурсів та зміцнення позицій на міжнародних ринках. У цьому контексті особливого значення набувають дослідження, спрямовані на удосконалення теоретичних положень, методичних підходів і практичних інструментів формування інноваційної політики підприємств з урахуванням глобалізаційних викликів, цифровізації економіки та необхідності післявоєнного відновлення України .

Отже, необхідність подальшого розвитку теоретико-методичних засад формування та реалізації інноваційної політики підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій зумовлює актуальність дисертаційного дослідження Варига Д.О. на тему «Інноваційна політика формування та розвитку підприємств в умовах глобалізаційних викликів». Враховуючи високий рівень наукового інтересу до зазначеної проблематики, її практичну значущість та відповідність сучасним викликам розвитку економіки, дисертаційна робота є своєчасною та актуальною.

Дисертаційна робота виконана відповідно до науково-дослідної тематики Центральноукраїнського національного технічного університету, зокрема в межах теми «Економічна реконструкція промислових макрорегіонів як багаторівневих просторових утворень в умовах війни та під час повоєнного відновлення (на прикладі Придніпров'я)» (номер державної реєстрації 0124U004509), у межах якої автором здійснено дослідження позицій України у глобальному вимірі інноваційного розвитку, проаналізовано тенденції інноваційної активності підприємств та обґрунтовано напрями удосконалення інноваційної політики в умовах сучасних трансформаційних процесів.

Ступінь обґрунтованості і достовірність наукових положень, висновків і пропозицій сформульованих у дисертації

Ознайомлення з дисертаційною роботою Варига Д.О. дає підстави стверджувати про високий рівень обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, що в ній сформульовані. Зміст дисертації логічно структурований та охоплює ключові аспекти досліджуваної проблематики - від теоретико-методологічного обґрунтування сутності інноваційної політики підприємств до розроблення практичних механізмів її формування і реалізації в умовах глобалізаційних викликів. Отримані результати підтверджуються використанням значного масиву наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених, аналізом нормативно-правової бази, офіційних статистичних даних, а також матеріалів міжнародних організацій, що забезпечує належний рівень наукової верифікації дослідження .

Слід відзначити, що автором розроблено цілісний організаційно-економічний механізм формування інноваційної політики підприємств, який представлено як динамічну управлінську систему, здатну забезпечувати генерацію, адаптацію та ефективну реалізацію інноваційного потенціалу в умовах нестабільного зовнішнього середовища. Запропонована модель "актор-процес-результат" відображає багатовимірний характер інноваційної діяльності, узгоджує взаємодію між ключовими суб'єктами, управлінськими процесами та очікуваними результатами, що відповідає сучасним концепціям стратегічного управління та інноваційного розвитку підприємств у глобальному середовищі (розділ 3).

Позитивної оцінки заслуговує запропонований автором методичний підхід до оцінювання інноваційної спроможності підприємств, який ґрунтується на поєднанні національних статистичних показників із міжнародними індексами інноваційного розвитку. Такий підхід забезпечує можливість комплексної діагностики рівня інноваційного розвитку, виявлення структурних дисбалансів між інноваційною активністю та результативністю її комерціалізації, а також формування обґрунтованих управлінських рішень. Важливим є також виділення

системи факторів прямого та опосередкованого впливу на інноваційну діяльність підприємств, що дозволяє глибше розкрити багаторівневу природу інноваційного розвитку та визначити ключові бар'єри і стимули його активізації (розділ 2).

Окремої уваги заслуговують результати дослідження, пов'язані з обґрунтуванням ролі цифровізації економіки як базового чинника прискорення інноваційних процесів. Автором доведено, що цифрові технології виступають інфраструктурною основою формування сучасної інноваційної політики, сприяють оптимізації інноваційних циклів, зниженню трансакційних витрат та розширенню можливостей інтеграції підприємств у глобальні інноваційні мережі (підрозділ 3.2).

Уважне ознайомлення зі змістом дисертаційної роботи дає підстави зробити висновок, що сформульовані автором наукові положення, висновки та рекомендації є належним чином обґрунтованими, логічно взаємопов'язаними та підтвердженими результатами теоретичних і прикладних досліджень. Поставленої мети дисертаційного дослідження досягнуто, визначені завдання вирішено, а отримані результати мають належний рівень достовірності та наукової аргументованості.

Новизна наукових положень сформульованих у дисертації

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційного дослідження Варига Д.О. полягає у комплексному розв'язанні науково-прикладного завдання щодо формування та розвитку інноваційної політики підприємств в умовах глобалізаційних викликів, що передбачає поглиблення теоретико-методологічних засад, удосконалення методичних підходів та розроблення практичних інструментів управління інноваційним розвитком підприємств.

Найбільш суттєві результати, що визначають наукову новизну, полягають у такому:

удосконалено:

– інструментарій оцінювання інноваційної спроможності підприємств,

який, на відміну від існуючих підходів, ґрунтується на поєднанні національних статистичних показників із міжнародними індексами інноваційного розвитку, що забезпечує можливість комплексної оцінки інноваційного потенціалу підприємств та врахування глобального контексту їх функціонування;

– теоретико-методичні засади аналізу інноваційної політики підприємств на основі системно-синергетичного підходу, що дозволяє структурувати чинники інноваційного розвитку за економічними, інституційними та цифровими компонентами з урахуванням їх багаторівневого впливу;

– організаційно-економічний механізм формування інноваційної політики підприємств шляхом інтеграції цифрових інструментів управління, платформних моделей взаємодії та інституційних складових, що розширює можливості адаптації підприємств до умов глобальної конкуренції та техноглобалізму;

набули подальшого розвитку:

– сутнісно-змістове трактування понять «економічний розвиток підприємства» та «інноваційна політика підприємства», які розглядаються як інтегровані категорії стратегічного управління, орієнтовані на забезпечення довгострокової конкурентоспроможності, адаптивності та стійкості підприємств в умовах глобалізаційних трансформацій;

– концептуальні положення щодо впливу глобалізаційних викликів на інноваційний розвиток підприємств із урахуванням феномену техноглобалізму, функціонування глобальних інноваційних мереж та зростання ролі цифрових платформ;

– наукові підходи до дослідження цифровізації економіки як інфраструктурної основи інноваційного розвитку, що поєднують технологічні, організаційні та інституційні аспекти формування інноваційної політики підприємств;

– методичні підходи до систематизації факторів інноваційної діяльності підприємств із виділенням факторів прямого та опосередкованого впливу, що забезпечує більш глибоке розуміння механізмів формування інноваційної

спроможності;

– підходи до інтеграції українських підприємств у глобальні інноваційні простори, що передбачають поєднання внутрішніх трансформацій на рівні підприємств із удосконаленням інституційного середовища, розвитком цифрової інфраструктури та активізацією інноваційної кооперації.

Загалом представлені результати свідчать про системний характер наукової новизни дисертаційного дослідження, його відповідність сучасним науковим підходам та практичну орієнтованість на вирішення актуальних завдань інноваційного розвитку підприємств у контексті глобалізаційних і воєнних викликів.

Практичне значення дисертаційного дослідження

Практичне значення одержаних результатів дисертаційного дослідження Варига Д.О. полягає у тому, що сформульовані в роботі теоретичні положення, методичні підходи та практичні рекомендації створюють науково-прикладний базис для удосконалення інноваційної політики підприємств, підвищення ефективності їх функціонування та зміцнення конкурентоспроможності в умовах глобалізаційних і воєнних викликів. Запропоновані автором підходи спрямовані на формування адаптивної, інноваційно орієнтованої моделі розвитку підприємств, що забезпечує їх інтеграцію у глобальні інноваційні мережі та сприяє післявоєнному відновленню національної економіки .

Наукові результати, положення та висновки дисертаційного дослідження впроваджено у діяльності ряду установ і організацій, зокрема:

– Агенції регіонального розвитку Кіровоградської області (довідка № 47/01-24 від 12.11.2025 р.) – у частині використання аналітичних підходів до оцінювання інноваційної спроможності підприємств та формування регіональної інноваційної політики;

– Кіровоградської регіональної торгово-промислової палати (довідка № 1101-3/25/341.1 від 05.11.2025 р.) – у частині застосування рекомендацій щодо активізації інноваційної діяльності суб'єктів господарювання та їх інтеграції у

міжнародні економічні процеси;

– компанії RESILUX (довідка № 161 від 23.10.2025 р.) – у частині використання підходів до формування інноваційної політики підприємства та підвищення ефективності управління інноваційними процесами;

– ТзОВ «Новагро-сервіс» (довідка № 20250110011 від 04.11.2025 р.) – у частині впровадження інструментарію оцінювання інноваційного потенціалу та оптимізації управлінських рішень;

– ПАТ «НВП «РАДІЙ» (довідка №119-164 від 16.03.2026 р.) – у частині використання рекомендацій щодо розвитку інноваційної діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства .

Крім того, результати дослідження знайшли практичне застосування в науковій діяльності Інституту економіки промисловості НАН України при підготовці аналітичних матеріалів щодо інноваційної діяльності України в умовах глобальних і воєнних викликів, а також у навчальному процесі Центральноукраїнського національного технічного університету при викладанні дисциплін економічного та управлінського спрямування .

Таким чином, впровадження отриманих результатів у діяльність органів регіонального розвитку, підприємств та освітніх установ підтверджує їх практичну значущість, прикладну спрямованість і можливість використання для підвищення ефективності інноваційної політики підприємств, їх адаптації до умов глобальної конкуренції та забезпечення сталого економічного розвитку.

Повнота викладення положень дисертації в опублікованих працях

Основні наукові результати та висновки дисертаційного дослідження Варига Д.О. у достатній мірі апробовані та відображені в опублікованих наукових працях автора. За темою дисертації опубліковано 9 наукових праць загальним обсягом 4,28 друк. арк., з яких 6 статей – у наукових фахових виданнях України категорії «Б» та 3 публікації апробаційного характеру у матеріалах науково-практичних конференцій. Зміст опублікованих праць охоплює ключові положення дисертаційного дослідження, зокрема питання формування

інноваційної політики підприємств, аналізу інноваційної діяльності, впливу глобалізаційних викликів, цифровізації економіки та обґрунтування організаційно-економічних механізмів інноваційного розвитку. Це свідчить про достатній рівень апробації отриманих результатів та їх відповідність вимогам до наукових публікацій за темою дисертації.

Оцінка викладення й оформлення дисертації

Дисертаційна робота викладена українською мовою, характеризується логічною структурою, послідовністю викладення матеріалу та науковим стилем подачі результатів дослідження. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 258 сторінок, з яких основний текст викладено на 200 сторінках. Дисертація містить 44 таблиці та 15 рисунків, що ілюструють результати проведених досліджень, а список використаних джерел налічує 248 найменувань, що свідчить про ґрунтовну теоретичну та інформаційну базу дослідження. Оформлення роботи відповідає встановленим вимогам до дисертаційних досліджень, матеріал викладено чітко, структуровано та аргументовано.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

За результатами аналізу змісту дисертаційної роботи Варига Д.О., а також опублікованих наукових праць автора, можна зробити висновок про дотримання принципів академічної доброчесності. Використані в роботі наукові ідеї, положення та результати інших дослідників мають відповідні посилання на джерела. Ознак плагіату, самоплагіату чи інших порушень академічної етики не виявлено, що підтверджує самостійний характер виконання дисертаційного дослідження та достовірність отриманих результатів.

Дискусійні положення та зауваження по змісту дисертаційної роботи.

Оцінюючи загалом позитивно дисертаційну роботу Варига Д.О., вважаю за

доцільне висловити наступні зауваження:

1. У першому розділі дисертації здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних підходів до економічного розвитку підприємств на інноваційних засадах, однак доцільно більш чітко конкретизувати методологічні межі застосування системно-синергетичного підходу, зокрема у частині узгодження категоріального апарату економічного розвитку, інноваційної діяльності та стратегічного управління підприємствами (Розділ 1, С. 25-66).

2. У роботі проведено компаративний аналіз інноваційної спроможності України та країн Європейського Союзу, однак доцільно більш чітко деталізувати механізми адаптації європейського досвіду до вітчизняних умов з урахуванням інституційних обмежень, воєнних викликів та особливостей національного економічного середовища (Розділ 2, С. 129-150).

3. Запропонований організаційно-економічний механізм формування інноваційної політики підприємств характеризується комплексністю та сучасністю підходів, однак потребує більш чіткої формалізації взаємозв'язків між його структурними елементами, а також визначення кількісних критеріїв оцінювання ефективності функціонування кожного з них (Розділ 3, С. 154-173).

4. Методичні положення щодо оцінювання впливу цифровізації економіки на інноваційний розвиток підприємств потребують більш чіткого визначення взаємозв'язку між цифровими інструментами, інституційними умовами та результатами інноваційної діяльності суб'єктів господарювання (Розділ 3, С. 174-191).

5. У роботі обґрунтовано інституційні та економічні передумови інтеграції підприємств у глобальні інноваційні простори, однак доцільно більш детально розкрити методичний інструментарій прогнозування результатів такої інтеграції та оцінювання її довгострокового впливу на конкурентоспроможність підприємств (Розділ 3, С. 192-208).

Зазначені зауваження мають дискусійний характер і не знижують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Вивчення змісту дисертації Варига Данила Олеговича дозволяє зробити такий висновок. Дисертація на тему «Інноваційна політика формування та розвитку підприємств в умовах глобалізаційних викликів» є самостійним, завершеним науковим дослідженням, що характеризується належним рівнем наукової новизни та вагомою практичною значущістю. Автором отримано нові науково обґрунтовані теоретичні та прикладні результати, які у своїй сукупності забезпечують вирішення важливого наукового завдання – теоретико-методологічного обґрунтування та розроблення практичних рекомендацій щодо формування ефективної інноваційної політики підприємств у контексті глобалізаційних трансформацій, цифровізації економіки, посилення міжнародної конкуренції, а також воєнних викликів і потреб післявоєнного відновлення України.

Зазначене вище дає підстави стверджувати, що дисертація Варига Данила Олеговича на тему «Інноваційна політика формування та розвитку підприємств в умовах глобалізаційних викликів» за рівнем наукового опрацювання, практичною цінністю, повнотою апробації результатів, кількістю публікацій та дотриманням принципів академічної доброчесності відповідає вимогам постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами), а її автор, Варига Данило Олегович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки») за результатами публічного захисту.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедри фінансів, обліку та оподаткування
Івано-Франківського національного технічного
університету нафти і газу

Уляна АНДРУСІВ

Підпис(и) Уляни АНДРУСІВ

посвідчую

Учений секретар ІФНТУНГ В. Комчи

« 20 » р.

